

אין עור מליבדו
עיר יהוד ומיוחדת

בית שלמה

פרוייקט ה' השנים כסא ודארץ' קדם רגלי אי זה בית אשר תבנו לי ויא זה מקום מנוחתי"

פרשת מטות – מסעי תשפ"ג
גליון 347
נא לשמור על קדושת הגליון
נא לא לעיין בו בשעת התפילה וקריאת התורה

לעילוי נשמת
מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא מו"ר אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה דב
הרה"ק רבי אלעזר ב"ר אלימלך מליזענסק
הרה"ק רבי משה ב"ר צבי
רבי שלמה יצחקי ב"ר יצחק (רש"י הקדוש)
הרה"ק רבי משה מזאלישין ב"ר גרשון
הרה"ק רבי עלואן שמעון ב"ר שמעון
אהרן הכהן בן עמרם
אלעזר הכהן בן אהרן הכהן
הרה"ק רבי נתן נטע מאוריטש ב"ר יוסף
הרה"ק רבי שמעון ב"ר פסח
הרה"ק רבי מנחם עזריה ב"ר יצחק ברכיה
הרה"ק רבי בן ציון ב"ר שלמה מבאבוב
רבינו יצחק לוריא אשכנזי ב"ר שלמה
הרה"ק רבי חיים מקראסנא ב"ר צבי הירש

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לקבלת גליון זה למייל שלהו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"וּבִקֵּר שֵׁשָׁה וּשְׁלֹשִׁים אֱלֹף" (ל"א, מ"ד)

פעמים אנו שומעים אנשים מיואשים האומרים כי אנו נמצאים בזמן גלות וחשכות כזו שאפילו לא ניתן למצוא בו צדיק אמיתי אחד וכמובן שאין הדברים נכונים כי בכל דור ודור שתל הקב"ה צדיקים הם ל"ו הצדיקים הנמצאים בכל דור ודור ואל זה ירמוז הפס' ובקר היינו אפילו בזמן הגלות והחשכות שלפני הבוקר היא הגאולה השלמה **שישה ושלושים** ידע האדם שישנם ל"ו צדיקים אלף היינו הדבקים בא' הרומז על אלופו של עולם וכמו שנאמר בוקר ויודע ה' את אשר ל"ו היינו שרק מי שנמצא בבחינת גדלות המוחין בחינת בוקר יודע להבחין בהם ולדבוק בהם

"וַיִּסְעוּ מֵאֵתָם וַיֵּשֶׁב עַל פִּי הַחִירָת אֲשֶׁר עַל פְּנֵי בַּעַל צַפּוֹן וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי מַגְדָּל" (ל"ג, ז)

ניתן לדרוש פס' זה בדרך רמז בס"ד ויסעו מאתם היינו עם אדם מסיע מאתו את כל הדברים הרעים המפריעים בעבודת ה' וישב ושב בתשובה על העבר והוא יושב ועוסק בתורה ומצוות בחינת פי החירות כמו שנאמר במשנה באבות (פרק ו', ב') ואומר (שמות לב טז) והלחת מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלחת" אל תקרא חרות אלא חרות, שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתלמוד תורה" ועם מוסיף ולומד את התורה לשמה בענווה בצנעא ולא לשם פירסום וכבוד בחינת בעל צפון זוכה שסוף הקב"ה מגדלו ומרוממו בחינת ויחנו לפני מגדל כמו שמסיימת המשנה (שם) "וכל מי שעוסק בתלמוד תורה הרי זה מתעלה, שנאמר (במדבר כא יט) "וממתנה נחליאל ומנחליאל במות"

"כֹּה אָמַר ה' מִה מֵצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם בִּי עוֹל בִּי רַחֲקוּ מֵעֲלֵי וַיִּלְכוּ אַחֲרֵי הַהֵבֶל וַיִּהְיֶלּוּ" (מן ההפטרה ירמיהו ב', ה')

מצוות ומעשים טובים וזה שאמרו נעשה ונשמע כי ע"י מעשה נזכה לשמוע בקול ה' היינו נבואה ורוה"ק וזה שאמר מי גילה רז זה שמה"ש משתמשין בו שאין זוכה לשמוע בקול ד' כ"א ע"י מצוות ורצון בוראו שנאמר עושי דברו לשמוע בו' עכ"ד עיי"ש והיינו מה מצאו בו' כי רחקו מעלי מלשמוע מצוותי וילכו אחרי ההבל כמו כת הכלדים והפילוסופים בכמה מקומות ולא אמרו איה ה' כו' המעלה אותנו מארץ מצרים כי אז ע"י שיעבוד היו ריק מכל מדע רק ע"י אמונה ושמועה למצוותיו העלה אותן למדריגת רוה"ק וראיה לזה שראתה שפחה על הים כו והבן" עכל"ק

כתב בעל ישמח משה "מה מצאו אבותיכם בי עול וגו' ע"פ היע"ד דף ס"ה שפירש על אמרם בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע כו' מי גילה רז זה לבני לשון שמה"ש משתמשין בו כי דעת הפילוסופים להשיג השגות אלוקות ודבר נבואה צריך הכנה בהתחכמות בחכמות ומושכלות הטבעית עד הדבוק בשכל הפועל ומשם בשכלי הנבדלים ומשם בשכל אלוקית ומקובלים חלקו ע"ז וא' כי לא זה מביא לידי רוח הקודש ונבואה כי אם בעשות מצוות ומעשים טובים בשלימות ובכוונה רצויה והנה ישראל בהיותם חונים על הים וראו מה שראו הבינו כי עיקר השגת רוח הקודש ונבואה ע"י עשות

משנת הצדיק – הרה"ק חכם עלוואן שמעון אבידני צוק"ל זי"ע – כ"ט תמוז

חכם עלוואן שמעון אבידני היה חזן, דרשן וחכם באשי בעמדיה שבבורדיסטן העיראקית מגדולי רבני העדה הכורדית בבורדיסטן וברירושלים. מתרגם התנ"ך לארמית כורדית, מחבר ספרי הלכה ופירושים לספר הזוהר הרב נולד בכפר עמדיה שבבורדיסטן העיראקית ב"א בתשרי תרמ"א 1881 לגולה (גאולה) ולרב שמעון בן בנימין אבידני, אב בית הדין המקומי, שמשפחתו מיוחסת לאבידן בן גדעוני נשיא שבט בנימין. בצעירותו למד בבית מדרשו של אביו, וכשבגר הוסמך על ידי לרבנות. כשהגיע לגיל 35 גויס לצבא הטורקי, לצד כ-90 יהודים נוספים. בעזרת קצין יהודי בכיר, סודר לו תפקיד השוחט ואחראי הכשרות של הפלוגה. בתפקיד זה שימש במשך כארבעה חודשים, וכשהגיע עם הפלוגה למוסול, הסתפק באכילת לחם ומים בלבד, בשל המחסור באוכל מזין, חלה וביקש להתאשפז בבית החולים הממשלתי. קצינו היהודי המליץ לו לא להתאשפז, והוא ערק מהצבא ונדד מעיר לעיר במשך כשלוש שנים. בכפרים והערים שעבר שימש כשוחט וכמוהל, ונשאר שבועיים בלבד בכל מקום, עד שמושל עיר מסוימת הזמינו להתגורר בעירו, שם זכה להגנה מלאה מפני חיילי הצבא הטורקי שחיפשו אחריו. לאחר שנתפס במסגרת תרגיל הסחה שערכו לו חיילי הצבא הטורקי, ייעץ לסגן הקצין האזורי, שפיקד על הפלוגה, איך לשכך את כאבי שיניו, וזה האחרון שחררו בתמורה. לאחר שאביו נפטר בשנת 1917 חזר לעמדיה ומונה על ידי הקהילה היהודית ומושל המחוז לכהן כחכם באשי וכאב בית הדין המקומי. במסגרת תפקידו זה, שימש גם כחזן, כדרשן, כשוחט וכמוהל, ועמד בראש "תלמוד תורה אבידני". בתקופה זו עמד בקשר עם הרב ששון כדורי, החכם באשי של עיראק ועם בית הדין הגדול בבגדאד. בשנת 1918 לערך נישא לזלפה מזרחי, ונולדו להם שלושה ילדים. בהמשך נישא לרבקה הלוי ונולדו להם 12 ילדים.

כשהיה בן 39, ביקר פייסל הראשון מלך עיראק בעמדיה, והרב אבידני נמנה כנציג היהודים לברך את המלך, לצד נציגים שאר הדתות. כשהגיע תורו, בירך את המלך בעברית, וסגנו של פייסל, יאסין האשמי, אמר לו כי לא הבין מזה אמר. הרב אבידני השיב לו כי היהודים לא מתקבלים לבתי הספר הממשלתיים. כוונתו הייתה לרמוז למלך ולפמלייתו שהיהודים לא שולטים בערבית בשל אי יכולתם ללמוד בבתי הספר הממשלתיים, והאשמי הבין את הרמז, ובתוך מספר ימים הוציא פייסל צו לפזר מחויבים בתי הספר הממשלתיים לקבל לשורותיהם תלמידים יהודים.

לאור פרעות תרפ"ט בארץ ישראל, התושבים המוסלמים בסביבת עמדיה רצו לעשות פרעות כנגד היהודים. בשל כך הרב אבידני פנה למושלי המחוזות ולשר המשטרה, כדי שיעניקו הגנה לקהילה היהודית, והם אכן נענו לבקשתו והציבו מאות שוטרים שהגנו על הקהילה היהודית.

החל משנת 1926 החל להשפיע הרב אבידני על משפחות יהודים בעמדיה לעלות לארץ ישראל, ואף סייע להן בהשגת ויזות עיראקיות ממושל המחוז בעמדיה, שהיה ידידו. בתוך שמונה שנים, העלה ארצה כ-50 משפחות. לאחר שנכח בתקרית שבה דקר מוסלמי סנדלר יהודי, החליט לעלות גם הוא ארצה.

בסוף שנת 1933 בחדש טבת תרצ"ד יצא עם משפחתו מעמדיה למסע בן שלושה חודשים, שבסופו הגיע לחיפה. ליל בדיקת חמץ של אותה השנה הגיע עם משפחתו לעיר העתיקה ירושלים. שם מונה לשמש כמנהיג יוצאי עמדיה.

ביתו היה ממוקם מתחת לבית הכנסת 'הנביא יחזקאל' של קהילת יוצאי עמדיה, שם המשיך לשמש כרב וכמנהיג העדה, כמורה, כשוחט, כמזהל, כדרשן וכפוסק הלכה, ואף ייסד בשכונה תלמוד תורה לילדי עדתו. הלך לעולמו בכ"ט בתמוז תשמ"א. ונקבר בהר הזיתים

כתב הרב בספרו מעשה הגדולים 'ורחמי על כל מעשיו כתיב, ואפילו על הדגים מתחת לים, ועד עוף השמיים גברו רחמי, לא כל שכן על בן אדם אשר הוא בצלם א-לוהים ודמותו ובוא וראה אפילו ישמעאלים מכניסים אורחים בסבר פנים יפות כמו שראינו בעירק בסוריה בתורכיה, כשהייתי, אני הכותב, הולך למול את בניהם. היו מכריזים בכל העיר ומודיעים להם שיתאספו לבית שר הגדול שלהם לכבוד המוהל המועלם וחכם היהודים, אז באים בהמוניהם בחדר גדול העשוי לאסיפות, והייתי מטיף להם דברי תוכחות בלשונם, לשון כרמנג'י, ונהנים מאוד מזה, ולפעמים הייתי פוסק להם את דינם על פי התורה. והנה פעם הלכתי לעיר אחת שמה ספינדרי, ונאספו כולם אצלי, ואז פתאום היה ויכוח ביניהם, שרצו להפיל המנהיג הזקן שלהם ולהקים תחתיו את הבחור, אז שאלוני על זה וסיפרתי להם מעשי רחבעם בן שלמה המלך עד הסוף, או ענו כולם בפה אחד, ואמרו לי תודה רבה, ועזבו את הזקן על כנו עד יום מותו, וכיבדו מאוד את תורתנו הקדושה תמיד"

ועוד כתב הרב "למי שמשתתף בבקשות. בלילי השבתות, בין המזמרים, בין הקהל השומעים. בפרט צעירים וצעירות וילדים. זאת אומרת - שומע, נהנה, ומשמיע - הוא משמח א-לוהים ואנשים. שנאמר 'כבד את ה' מזהו'ן' אל תקרא מזהו'ן אלא מגרו'ן - אם חנך ה' בקול נעים אל תמנע טוב מבעליו. הוא הקב"ה שנתן לך קול נעים. שמעתי מעשה מאבא מורי וזכרונו לברכה ולחיי העולם הבא - פעם בא שר אחד ישמעאלי תקיף ואלים להרוג את יהודי אחד בשם בבא אלי, שהיה חייב לו הרבה כסף שפשט לו הרגל. במקרה בא השר דרך יום, והגיע לעיר עמדיה בעירק, ביום הכיפורים בשעת מוסף. נכנס לבית הכנסת עם עבדיו. בידם קנה רובה להרוג את היהודי הנזכר. והקהל פחדו ממנו מאוד. ותכף שטחו לו שטיח על האצטבא שבחצר בית הכנסת, וישב עד שיגמרו תפילת מוסף. והחזן היה מו"ר זקני חכם רבי בנימין אבידני וזכרו לחיי העולם הבא, והסומכים שלו היו שני בניו מו"ר דודי חכם רבי רחמים ז"ל, ואבא מורי חכם רבי שמעון זכרו לחיי העולם הבא, והיו אומרים אותה שעה את הפיוט של 'אשרי עין ראתה כל אלה. הלא למשמע און דאבה נפשנו'. והשר שמע נעימות קולם. שלושתם היה להם קול נעים ושובר ארזים. אחרי שגמרו גם את הסליחות הכל. הנה קם השר על רגליו ואמר: אני הנה באתי, דרך יום אחד, כדי להרוג את היהודי הזה הנזכר לעיל, אך בגלל קול נעים של התפילה הזאת של חכמים שלכם, אני סלחתי לו, תכף פנה והלך לו. לכן רבותי, תתארו לכם מהו ערך שירים ובקשות פה בארצנו הקדושה. לכן הנני מבקש מכבודכם. תחזקוהו ידכם בזה, תחזקו, תגדילו, תקדישו את קדוש יעקב... ובגלל זה נזכה לגאולה שלמה אמן"

דובב שפתי ישנים - ליקוטים מספרים שפחות מוכרים זרע השלום הרה"ק רבי יעקב ב"ר שלום כהן צצוק"ל זי"ע

"וְיָאֵת בְּלַעַם בֶּן בְּעוֹר הַקּוֹסֵם הָרְגוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בַּחֶרֶב אֶל חֲלָלֵיהֶם" (ל', כ"ב)

כתב הרב פני דוד ז"ל וז"ל בפירושו רבינו אפרים ז"ל כ"י בחידושי גאוני אשכנז הביא פסוק יש דרך ישר לפני איש ואחריתו דרכי מות וכתב פסוק זה מייירי בבלעם שהלך ליקח שכרו ממדין על כ"ד אלף שנפלו בעצתו וזה רמזו י"ש דרך ישר ר"ת גימטריא כ"ד וס"ת שכ"ר והוא לא ידע שאחריתה דרכי מות שנהרג שם עכ"ד ואפ' ואחריתה של כזבי גרמה לבלעם דרכי מות דכמה זיני מותא עבר עליה ולא מת עד דנטל חרבא דחקיק עליה חויא כמ"ש בזוה"ק פ' בלק דף קצ"ד

ע"ב וזהו דרכי מות כמה זיני עכ"ל ע"ש ויש לרמוז עוד דר"ת יש דרך ישר ל'פני איש ואחריתה דרכי גימט' בחרבו במ"ק לרמוז מ"ש בזוה"ק הנז' בדיליה קטול ליה וגו' ע"ש עוד אפ"ל הכתוב יש דרך ישר לפני איש וגו' שהוא מירי על שמשון שאמר לאביו אותה קח לי לאשה כי היא ישרה בעיני והיא גרמה לו שנקרו את עיניו ומת וז"ש ואחריתה דרכי מות דרכי לא רק שהסומא חשוב כמת ולבסוף מת ממש נמצא שנעשו לו ב' מיתות רח"ל

סגולה לפרנסה - מזל הפרנסה

"וְהִתְנַחֲלֶתֶם אֶת הָאָרֶץ בְּגוֹרֵל לְמִשְׁפַּחְתֵּיכֶם לְרֵב תְּרַבּוּ אֶת נַחְלָתוֹ וְלִמְעַט תִּמְעִיט אֶת נַחְלָתוֹ אֶל אֲשֶׁר יֵצֵא לוֹ שְׁמֵהּ הַגּוֹרֵל לוֹ יִהְיֶה לְמִשׁוֹת אֲבֹתֵיכֶם תִּתְנַחֲלוּ" (ל"ג, נ"ד)

לכאורה ישנה סתירה בפס' לפי שמתחילת הפס' משמע כי מחלקי הארץ לשבטים הם אלו שקובעים מי יקבל איזה חלק וכמה ולכן נאמר להם לרב תרבו ולמעט תמעט אך בסוף הפס' נכתב כי מקום מושבם של בני" בארץ נקבע עפ"י הגורל שנעשה ולא ע"י מחלקי הארץ וכן מובא במדרש תנחומא (פנחס סימן ו') "ומעשה נסים היה בגורל. אלעזר הכהן לובש אורים ותומים, וקלפי הגורלות לפני יהושע, שנאמר: ויריתי לכם גורל פה לפני ה' אלקינו (יהושע יח ו). ועד שלא יעלה הגורל, אלעזר אומר ברוח הקדש, גורל שבט פלוני עולה, שייטול במקום פלוני. ויהושע פושט ידו ועולה, שנאמר: אלה הנחלות אשר נחלו אלעזר הכהן ויהושע בן נון וזו הייתה יתירה, שהיה הגורל צווח בשעת עלייתו, אני גורל שבט פלוני עליתי לו במקום פלוני" עכ"ל ועוד קשה שכן בתחילה נאמר לרב תרבו בלשון רבים ואח"כ בעניין המעט נאמר תמעט בלשון יחיד וניתן לתרץ לענ"ד בס"ד כי ידוע מה שנאמר ראיתי בני עליה ומועטים הם ודרך העולם כי הרבים משקיעים יותר זמן בענייני הפרנסה מאשר בלימוד התורה ולכן בעניין הרב נכתב לשון רבים ומעטים הם אשר עוסקים

במיעוט דרך ארץ ומשקיעים הם את רוב זמנם בתורה ולכן נכתב לשון יחיד וזאת אשר בא הפס' ללמדנו כי יש על האדם לדעת כי מה יהיה גורל האדם אם יהיה עשיר או עני כבר נקבע טרם לידתו כמו שמובא במדרש תנחומא (פקודי סימן ג') "וטיפה זו מה תהא נגזר עליה מיד הקדוש ברוך הוא גזר על הטיפה מה יהא בסופה, אם זכר אם נקבה, אם חלש גיבור, אם עני אם עשיר, אם קצר או ארוך, אם מכוער או נאה, אם עבה או דק, אם בזוי או גס. וכן גזר על כל קורותיו. אבל אם צדיק אם רשע, לא, אלא הדבר ההוא נותנו בידו של אדם בלבד, שנאמר ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב, ואת המות ואת הרע" ולא כמות עבודתו של האדם היא אשר תקבע כמה ירוויח כי ישנם אנשים שאמנם מרווחים הרבה אך הכסף בורח להם מבין הידים על הוצאות מיותרות ולכן ישים האדם אל ליבו כי עיקר מגמתו תהיה בתורה ומצוות וגם אם צריך לעסוק בדברים לצורך פרנסתו יעשה זאת כאנוס ומיד בהשיגו את צרכיו יפנה עצמו לעסוק בתורה וע"י כך יזכה לנחול גם את העולם הזה וגם את הארץ היא הארץ הנודעת חיי עולם הבא